

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én másfél iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Ném tagok egész évre 2 frttal fizethetnek elő, fél éves előfizetés el nem fogadtatik.

Pénz- és értékküldemények az ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ czimzendők.

A hirdetési díjszabályzatról a kiadó hivatal ad felvilágosítást.

„Kis hirdetések“-ben minden szó 2 kr., egyleti tagoknak 1 kr, lakcimmal minden közlés után még 30 kr.

Szerkesztő bizottság: elnök Szabó József; Dr. Berde Áron, Bárány Jósika Sámuel, Szabó Sámuel, Vörös Sándor
felelős szerkesztő: Gamauf Vilmos.

Tartalom: A talaj kimerüléséről. — Egy amerikai szőlőtelep ügye. Maurer János. — Nehány szó az erdei kártételek megakadályozásáról. Kondor Vilmos. — A gyümölcsfa tenyésztéséről. — A gyümölcsfa bemeszelése. — A szőlőtörköly értékesítése. — A szántóföldre hordott trágyának kezelése. — A pinczék fagymentessé tétele. — Vetéspusztító hernyók. Dr. Szaniszló Albert. — A gyp kifagyásának meggátlása. — Az istálló meleg befolyása. — Megfagyva érkezett facsemeték. — Az élő sertések hussúlyának mérése. — A fagyos répa etetése. — Egercok pusztítása a méhesben. — Fagyfoltok a főtörzseken. — A beteg hordók helyreállítás. — Kereskedelmi muzeum Budapesten. — Figyelemre méltó pályázat. — Egyleti mozgalma k: Vál. ül. 1886 nov. 11. — Piaczi árak. — Hirdetések. —

A talaj kimerüléséről.*

„Imádságunkba mindig belefoglaljuk: Add meg a mi mindennapi kenyereinket. És ez a fohászuk a mindenhatóhoz tanubizonysága annak, hogy a mindennapi kenyeret beszerzése az élet küzdelmei közt legterhebb; legtöbb véres verejtéssel jár. Ezért van az, hogy minden körülmény a mely az élelem kérdésére akár előnyös, akár káros befolyással van: visszahat az emberi társadalom minden viszonyaira. Megtaláljuk a történelem lapjain is a mindennapi kenyérérti küzdelem nyomait, néha véres betűkkel feljegyezve. Mert valamint a vadállat élelem hiányában a gyöngébbre támad és azt fölfalja: az ember sem képez kivételt e tekintetben. A vad népek tökéletesen egy színvonalon állnak az állattal. De sőt a civilizált népeknél is az éhség vérszomjat és kiméletlen kegyetlenséget ébreszt, mely vagy forradalomban tör ki, vagy külön háboruban keres kiegyenlítést, úgy hogy a múlt század utoljáján és a jelen század elején vívott harcok mintegy természetszerű eseményeknek tekinthetők, melyek az élelem szükséglet és készlet közt levő megzavart egyensúlyt voltak rendeltetve helyre állítani. De nem is kell példáért messze mennünk, itt van szemünk előtt a socialisták

Kivonat Tuba Lajos kolos-monostori vegytanárnak az intézet 1887-iki tanévének megnyitása alkalmával felolvasott értekezéséből.
Szerk.

és communisták elkeseredett harca, beszéljenek bármit a kor-szellemről, izgatásról: tulajdonkép nem egyéb az mint a kenyér kérdése.“

A gazdának a társadalomban a legfontosabb szerep jutott: az élelmi szerek megteremtése, de valljuk be, hogy ez a legnehezebb is, mivel nem csak a természet elemeivel kell küzdenie, hanem ha sikeresen akar működni, a jövőre is tekintettel kell lennie; értve a talaj erejének, növényi tápanyagoknak visszapótlását. Bebizonyított tény, hogy a talaj a növényi tápokból nagyon keveset tartalmaz s a folytonos termelés által ezen anyagok a terményekkel elvitetnek s ha azokat a földnek vissza nem adjuk, önként következik, hogy a talaj kimerülésének be kell állnia. Sajnos, hogy ezen tudat csak 30—40 évvel ezelőtt kezdett az európai gazdák között terjedni, sőt még most is akadnak egyesek, kik ezen tételt szobatudósok okoskodásának tartják. A practicus gazdák nézete szerint visszapótlás szolgál a takarmány termesztés és állattartás, — kereskedelmi trágya okos és ügyes gazdának nem kell! Szépen megfelelt Liebig annak idején a gazdák ezen érveléseire, mit összefoglalva a következőkben lehet kifejezni: „Azon gazdálkodási rendszer, melyet Europa nagy részében üzünk, nem egyéb mint a talajnak megrablása.“ Hogy ez tény, azt elég példa bizonyítja, így Németországban a 18-ik század elején sok helyt miveltek a szőlőt, hol most annak voltát a talaj kimerülése folytán csak a nagy kiterjedésű borpinczék jelzik. De sehol sem oly szembe-ötölő a zsaroló gazdálkodás eredménye, mint Amerikában, hol az első települők egyszeri szántását bő buza és dohány termék jutalmazta. Trágyázásról szó sem volt. És már 1850-ben a washingtoni congressuson Morell képviselő statisztikai adatokkal bizonyította, hogy az egyesült 14 északi államban a búza felényire apadt, a pityóka pedig $\frac{1}{3}$ kevesebb mint azelőtt 10 évvel, a mi elég biznyságul szolgál annak, hogy visszapótlás nélkül a termés folyton csökken és végül kimerül a talaj.

Nálunk a gabonatermelés fokozatosan nagyobb mérveket ölt s így fokozatosan gyengíti a talajt, a mi nagyou természetes, mert a gabona egy része külföldre szállítatik, tehát abból talajunk semmit sem kaphat vissza; míg a mi itt fogyasztatik el, az miot árnyékszék-trágya vész el és így teljesen egyenértékű a talajra nézve, hogy a rajta termelt gabona, akár külföldön, akár ide beut kerül felhasználásra.

Bár nem lehet mondani, hogy nálunk a földeket nem trágyázzák, trágyázza biz azt a legutolsó paraszt gazda is, csak hogy az nem megfelelő. Etekintve a sok helyt rosz trágyakezeléstől, például véve fel egy rendezett gazdaságot, hol a trágya úgy kezeltetik, hogy abból semmi sem vész el; önként az a kérdés merül fel, vajon itt vissza kapja-e a talaj mind azt, a mit tőle elvettünk? Távolról sem, mert csak az kerül vissza a talajba, a mit szálakban elvettük tőle, de a mit szemekben kaptunk, az a talajra nézve elveszett. És ezért folytatunk mi rabló gazdaságot és példával élve, ezt az arányt állíthatjuk fel: kizsaroltunk a földből egy piczulát és vissza adunk neki egy krajezárt.

A practicus gazdák avval argumentálnak, hogy pótolja ezt az ugarlás. De lássuk csak alaposan az ugarlás eredményét. Tudjuk azt, hogy a talaj kőzetek elporlásából képződött. Ezen kőzetekben levő növényi tápanyagok szétmállás, felbomlás által a növények által felvehető állapotba jutnak. Ezen processus mindig folyamatban van kisebb-nagyobb mérvben, a szerint, a mily arányban a három főtényező: viz, levegő és meleg hozzá járul. Tehát ugarlás által a kőzetek növényi tápokká való szétbomlása elősegítettik, mert úgy meleg, mint a levegő és viz könnyen hozzá férhetnek s így az ebbe vetett növény rendszeren dúsan jutalmazza a gazda fáradságát. De épen oly arányban siettetik a talajokat kimerülését is, és e szerint az ugarlás visszapótlás nélkül a zsarolásnak egy nagyobb foka. Ezen rendszert követték és követik még most is sokan gazdáink közül az ugyevezett: hármass nyomás nevezete alatt. És ezt alkalmazzák mindaddig, míg kielégítő termést kapnak; midőn azonban a termések silányulnak, felcsapnak gazdáink váltógazdákká. Mely rendszer változtatásnál eleintén a jobb termések be is következnek, a mi nagyon természetes is, mert a váltórendszerbe felvett takarmánynövények mély gyökérzetük-nél fogva az altalajból gyűjtik össze a szükséges tápanyagot, mit a gazda trágya alakjában a talajnak vissza ad és a szemtermelést elősegíti. Könnyű azonban belátni, hogy itt a gazda nem tesz egyebet, mit már a feltalajnál befejezett, t. i. az altalajnak kizsarolását!

Bármily rendszert kövessünk, vethetünk bármily növényeket is egymásutáni sorrendben, a végeredmény visszapótlás nélkül csak a talaj kimerülése lesz.

Ezekből láthatjuk, hogy az európai és amerikai gazdálkodás között nem nagy a különbség, csak mig az amerikai, hogy hasonlaltal éljek: tüzzel-vassal pusztítja földjét, addig az európai csak úgy módjával rabolja azt ki.

Egyedüli módját a talajerő fenntartására vonatkozólag a következőkben foglaljuk össze: „Mindazt, a mit a szántóföldről a gazda termésekben elhord, vagy azt a hiányt, a mit az

istálló trágyában és trágyával vissza nem pótol, mesterséges trágya alakjában kell a talajnak vissza adni.“

Nincs olyan gazda, a ki egy kicsit fontolóra véve a dolgot, ne látná be ezen tételnek helyességét, s még sem követik e tanácsot: „Különböen gazdáinknál nagy hiba az, hogy jó tanács nehezen fog rajtuk. Miut az aszkorban szenvedő beteg, nem hiszi, hogy komoly baja van és mindig az orvosára pauaszkozik és mikor már fél lábbal a sirban van, még akkor is 30—40 évvel előre tervez. Azonképpen a gazda is gyanusítja tanácsadóit s halad tovább megszokott útján s csak végveszély láttára szokott föleszmélni.“

Nálunk a mesterséges trágya alkalmazása csak még a kísérletek stádiumában van és ha az ember a gazdákkal szóba ered és a kereskedelmi trágya alkalmazását ajánlja, legtöbb esetben azt a választ kapja: „hiszen ma holnap kenyérre se lesz pénzem, nem hogy trágyát vásároljak!“

Pedig ha a nyugot-európai gazdaságokat figyelemmel kísérrjük, azt tapasztaljuk, hogy ott milliókat adnak ki a mesterséges trágya vásárlására, már pedig azt nem tétélezhetni fel sem az angol, sem a német gazdáról, hogy ugyszólván tudományos mulatságból teszi ezt a költekezést; hanem teszi, mert biztos számítás után tudja, hogy hasznot huz belőle.

„Nekünk is meg kell barátokoznunk a mesterséges trágya alkalmazásával, mert ha azt nem tesszük, beteljesedhetik rajtunk az a jövendőlés, hogy: az apák mulasztásáért az utódok fognak ártatlanul büshödni.“

Egy amerikai szőlőtelep ügye. *)

— Szőlősgazdáink különös figyelmébe indítványképen ajánlva. —

Elismert tény: manap már, hogy a phylloxera elleni védekezés számos módjai között az egyedüli célhoz vezető mód: az amerikai szőlőfajokkal való művelés. Ezen védekezési eljárás mellett ugyanis az új telepítésekre csak egyszer kell megtennünk a szükséges kiadásokat; továbbá ezen mód az egyedüli, mely a phylloxerával való megélhetést kellően biztosítja.

Az amerikai szőlőfajok közt vannak olyanok is, melyek termést is hoznak. Ezek direkt termőknek neveztetnek; de ezek igényeinket csak részben elégítik ki, mert mig egyrészt ellenálló képességük kétes, addig másrészt olyan termést hoznak, mely az európai fajainkból szüirt borhoz nem is hasonlítható, mert sajátságos róka (poloska) izzel bir. Ez okból a direkt termő fajak telepítése még akkor is, ha ellentálló képességök minden kételyen fölül állana, egyenlő jelentőségű volna hazai bortermelésünk hanyatlásával.

Ha kivételt szabad tennünk, akkor ez a York Madeira, melynek rókaize épen nincs, vagy csak igen csekély mértékben bir azzal; csakhogy e faj sötét színű vörös bort ad, s így fehér bort termő amerikai fajunk — rókaiz nélkül — egyáltalában nincsen.

*) E cikket a szerző-szerkesztő külön felkérésére az ügyesen szerkesztett: „Szőlészeti borászati és gazdasági lap“ című szakközlönyből vesszük át. Szerk.

Nem marad tehát más mód hátra, mint az ellentálló amerikai fajokat előnyösen ösmert európai fajainkkal beoltani

Ezúttal nem szándékunk szólani ezen eljárás nagy fontosságáról, mint hazai szőlőszetünk fentartásának főtényezőjéről, sem a különféle oltási módokról és más e dolgok praktikumát érintő viszonyokról, hanem egy más körülményre batorkodunk szőlősgazdáink figyelmét felhívni.

Emlékezni fognak még tisztelt olvasóink arra, hogy amerikai szőlőiskolák telepítését minél nagyobb számban és kiterjedésben több ízben ajánlottuk és sürgettük lapunk hasábjain. Gyakrabban hangsúlyoztuk, hogy ily telepek létesítését, ha egyesek e célzt el nem érhetik, úgy társulás ujjan közös erővel kell foganatba venni.

Létesültek is egyes nagyobb vidékeken és promontoriumokban ily telepek oly célzból, hogy azok a kellő anyagot szolgáltatassák; de kisebb promontoriumokban az egyes termelők mégis csak önmagukra vannak utalva. Ámde ezen egyesek száz meg száz meg oknál fogva magok nem rendezhetnek be amerikai iskolát, mert vagy nincs helyök erre, vagy nincs érkezősök a felügyeletet vezetni stb., de rendszeren nincs emberök sem, ki az oltást, az oltványok kezelési módját és gondozását szakértőleg tudná és ismerné, tudatlan kezek közt pedig kárba vész az egész munka; — vagy az oltó faj azonosságra nézve is létezhetnek kételyek, vagy a termelő uj jó fajt kíván meghonosítani, de nincs tisztában azzal, melyiket válassza. Szóval száz meg száz ok van arra, a miért egyesekre nézve a kivitel vagy lehetetlen, vagy legalább is nagy nehézségekkel jár.

Gondoskodnunk kell tehát e tekintetben más ut és módról.

Egyik módja volna, hogy az ilyen termelők szükségletüket valamely már fennálló szőlőiskolából fedezzék.

Az ily beszerzés előnyeiről és hátrányairól bővebben nem kívánván szólani, csak annyit jegyzünk meg, hogy az ily uton szerzett venyigék sokba kerülnek, mindenesetre többbe, mint ha szükségletünket önmagunknak természetűk volna, midőn a helyes megkivántató faj azonosságára nézve is teljesen biztosak lehetünk.

Több barátom és szőlősgazda által e közösen érzett baj elhárítása céljából felszólítottam egy oly szövetkezet alakítására, melynek részvevői az ország különböző vidékeinek egyes termelői lennének. Én gondolkodtam e tárgy felett és most esetleg elérkezettnek látom az időt, hogy az eszme kiviteléhez hozzászólhassunk.

E célra ki is szemeltem egy telepet, mely körülbelül 3 catr. hold területű; ebből 3000 □ szőlő és 1600 □ ol gyümölcsös kert. A gyümölcsös szőlő iskolának különösen alkalmas, sőt a szőlőnek egy részét is lehetne e célra felhasználni. Van a területen borház és pincze is különféle felszereléssel. A szőlő jó, termőképesség állapotban van, jelenleg is terem rajta átlag 50—50 hektoliter bor, okszerűbb művelés által pedig megkétszerezhető lenne a termés.

Kezelése és felügyelete nagy kiadásokkal költségekkel nem járna, mert ezt magam végezném el, munkásaimmal.

Indítványom tehát az volna: Vegye meg ezen szőlőt egy, termelőink által alakult szövetkezet örök áron oly célzból, hogy ott a kívánalmaknak megfelelően amerikai telep létesíttessék és a szövetkezet tagjai részére nagy mennyiségben amerikai oltványok neveltessenek, melyek a szükség szerint évenként kiosztandók volnának.

Megjegyzem, hogy európai fajok uj telepítésére nem volna nagy szükség, mivel saját szőlőtelepemem már is több száz, legkisebb fajú európai szőlő van képviselve. Eszerint tisztán az oltványok nagy mennyiségben való előállítására volna a főczél.

Részletezésekbe nem bocsátkozom, mert ez nagy munkát igényelne, hanem legegyszerűbben vélném a célzt akként elrendőnek, hogy az eszme megvalósítása céljából részvények volnának kiadandók bizonyos meghatározott értékben, s egy-egy részvény tulajdonosa, egyúttal társulajdonosa lenne a telepnek s azon joggal bírna, hogy a telepről oltványszükségletét fedezhesse.

Ha a szőlőiskola, mely jelenleg gyümölcsös, megnagyobbítottatnék 2000 □ ölre, e telepről évenként 150—180.000 darab kész oltványt lehetne nyerni. Iskoláztatás alatt pedig állhatna évenként 360—400.000 darab.

Ha egy catr. hold szőlő ujjá telepítésére 6000 oltványt számítunk, úgy évenként 26—27 catr holdnyi szőlő szükségletét lehetne fedezni, mi által legalább 35—40 részvénytulajdonos szükségletét lehetne kielégíteni. Azon esetre, ha még több résztvevő jelentkeznek, más, nagyobb telepet is lehetne találni.

Most szüret után a téli időben elegendő időnk lesz e tárgyat megfontolni s esetleg a tagok utján bővebben megbeszélni. Ha aztán szőlősgazdáink az eszmet egészségesnek, egy ily telep létesítését szükségesnek látják, ez esetben már az 1887. év tavaszán Riparia sauvage venyigét lehetne iskoláztatni és az 1888. évben már oltványokat kiosztani.

Midőn ez indítványomat nemcsak tisztelt olvasóink és ügybarátaink, hanem általában szőlősgazdáinknak becses figyelmébe ajánlom, felkérem egyúttal nézetöket és kívánságaikat e tárgyban velem tudatni, hogy a további intézkedéseket megtehessem.

Kassa.

Maurer János.

Néhány szó az erdei kártételek megakadályozásáról.

Ha valaki időt vesz magának arra, hogy valamely vidéken az erdei kártételek számát összehasonlitsa azokkal a kártételekkel, melyek ugyanott a mezőgazdaság körében előfordulnak, bizonyára azt fogja tapasztalni, hogy az erdő sokkal több és sokkal nagyobb mérvű megtámadtatásnak van idegenek részéről kitéve mint a szántóföldek, kaszálók, szőlők stb. termékei.

Ennek a jelenségnek igen sokféle oka van, de a legfőbb okát mindenesetre az a körülmény képezi, hogy az erdőt a köznép még csak a közelmúltban is, sőt sok vidéken még ma is ugyszólván közös tulajdonnak tekintti s mint a régi időben, midőn jobbágy és földesur közösen használták az erdőt, azt hiszi, ma sem követ el bünt, ha onnan veszi a fát, a hol találja a volt földesur legközelebb eső erdejéből.

Különösen a kincstári erdők azok jelenleg is, melyeket többé-kevésbé még mindig közös tulajdonnak tekint a nép és a melyek e miatt a legtöbb károsításnak vannak kitéve.

A köznépek ezt a felfogását és balhiedelmét mindenesetre csak megerősíti az a körülmény, hogy a kincstári erdőknek tulajdonképeni birtokosát nem látja, nem ismeri és azt magának elképzelni sem tudja; érintkezik ugyan az erdők kezelőivel, de magát az urat nem ismeri. Ez az oka annak is, hogy a falopást és az ezért kiállott büntetést az illetők nem tekintik olyan lealázonak, mint a másféle lopást, úgy hogy nem ritkán tehetős gazdák, sőt bizonyos fokú miveltiségre igényt tartó egyének is lelkiismeret-furdalás nélkül rávetemednek az erdei kártételekre.

A magánbirtokosok erdejét már inkább kiméli a köznép, mert egyfelől folytonos érintkezésben van az erdő tulajdonosával és mert másfelől attól függ igen gyakran existenciája különösen, ha az illető erdőbirtokos egyszersmind földbirtokos is és a szegény nép arra a keresetre van utalva, a melyet nála talál; ez a tartózkodás különben még annak is tulajdonítható, hogy a magánbirtokosok ilyen esetekben nem igen szokták (ezelőtt legalább nem) a bíróságokat igénybe venni, hanem a maguk módja szerint vesznek elégtételt a faorzón, rendesen úgy, hogy az illetőt büntetés fejében néhány napszámra kötelezik. Az ilyen egyszerű és gyors bíraskodás pedig tagadhatlanul czélszerűbb és hatásosabb már csak azért is, mert kizárja annak a lehetőségét, hogy az ügy 1—2 évig a bíróságnál heverjen és e közben az erdőkáreset mellékkörülményei feledésbe menjenek, a tanúk esetleg elhaljanak vagy egyes tényekre visszaemlékezni már ne tudjanak és így a faorzó — kellő bizonyítékok hiányában — felmentessék a nélkül, hogy a megérdemelt büntetést kiállotta volna.

Az erdőállomány apadása s ezzel karöltve a faárak emelkedése természetesen szintén hozzájárul az erdei kártételek számának szaporításához és jól meggondolva a dolgot, azon bizony nem is lehet nagyon csodálkozni, ha az a néposztály, mely a létfenntartás küzdelmében nem képes ipartermékeinek vagy a napszámnak megdrágítása által magán segíteni és ezáltal a többi néposztályok rovására magát kárpótolni t. i. a szegényebb sorsú földmivelők, napszamosok és kisiparosok több-kevesebb hajlamot mutatnak az idegen erdőbirtok termékeinek elidegenítésére.

Csak az a sajnos a dologban, hogy éppen azokon a vidékeken, hol a fának jó ára van, nemcsak az ilyenek és nem csupán kényszerűségből követnek el erdei kihágásokat; az ilyen esetek az összes erdőkároknak csak kis részét képezik és csak csekélyebb értékű faválasztékok elidegenítéséből állanak; az üzérkedés céljából elkövetett faorzások azok, melyek az erdő értékét — különösen ha gyakoriak — érzékenyen csökkenteni képesek, mert ezek által nemcsak a legszebb törzsek mennek veszendőbe, de a zárlat is megrontatik, új utak töretnék s ennél fogva a talaj meglazittatik, az utbaeső csemeték legázoltatnak és fenyvesekben ezenfelül gyakran még számos egészséges törzs a hasadékonyság próbájának utálatos módját is kénytelen megsínlelni.

A különböző okokból elkövetett erdőkárosítások ijesztő

mérvben tapasztalt szaporodásának — mely sok tekintetben az erdei kihágások elbírálásával megbízott bíróságok hanyagságának, vagy legalább is lassuságának volt tulajdonítható — a magyar erdőtörvény alkotásából kifolyólag tett intézkedések véget vetettek ugyan, de teljes siker csak akkor várható, ha az eljáró bíróságok az erdők ügyét magukévá teszik és az erdőtörvény rendelkezéseit egész terjedelmükben és teljes szigorral végrehajlják.

Az erdőtörvénynek — ép úgy mint bármely más törvénynek — kettős célja van; célja ugyanis a benne érvényre jutó szigor által az erdei kihágásokat megakadályozni s ilyenek elkövetésétől mindenkit visszariasztani, másrészt pedig a kihágáson ért egyéneket érdemük szerint büntetni. Ezért egyaránt fontos mind a két cél, sőt azt lehet állítani, hogy a büntetéseknek is csak akkor lesz meg a kellő hatása, ha egyuttal a bajuk forrását is kikutatva, minden lehető elkövetünk arra nézve, hogy az erdei kihágásokat megakadályozzuk, vagyis azok lehetőségét a gyakorlatból merített czélszerű intézkedések által a minimumra redukáljuk.

Hogy miben álljanak ezen intézkedések, azt a helyi viszonyok és szokások számbavételével rövid megfigyelés után bárki is könnyen megítélheti.

Legyen szabad mindamellet néhány általánosabb érdekű és a gyakorlatban könnyen keresztülvihető ilyen teendőt példaképpen elősorolnom.

A kinek bővebb alkalma van az erdei kihágásokkal foglalkozni bizonyára észrevette, hogy vannak a faorzók között egyes feltűnő alakok, kikkel gyakran van baja a kezelő tisztnek. Ezek rendszerint foglalkozás nélküli, földhöz ragadt szegények, kik az erdei kihágási naplóban, mint faorzók majd minden hónapban szerepelnek, még pedig többnyire olyan faválasztékokkal, hogy nem tételezhetni fel róluk, miszerint azokat saját céljaikra szükségelnék. Az erdei kihágások tárgyalásakor a lopást beismerik ugyan és törvényszerűen el is ítéltetnek, de mi haszna ennek, ha fizetni nem képesek és annyira szegények, hogy már az adóvégrehajtó sem néz feléjük. Ezek azután a kártételi összeg nagyságához képest egyszerűen néhány napi elzárással szoktak büntettetni.

Ha ilyen észleleteknél az ember tovább kutat, rendesen arra az eredményre jut, hogy a közvetlen tettesen kívül még egy más egyéniség is közreműködött a lopásban, egy olyan egyén, kinek a fára valósággal szüksége volt, a ki azonban jobbnak látta magánál gyakorlottabb, semmi veszteni valóval nem bíró egyénre bízni a lopás elkövetését s csekély összeg fejében könnyű szerrel biztosítani magának az óhajtott fát. Az ilyen gyanus esetek ismétlődésénél tehát nagyon is helyén van, ha a bíró és birtokos az orgazdára is kiterjeszti figyelmét és nemcsak a közvetlen tettest, hanem vele együtt a kihágás értelmi szerzőjét is sújtja az erdőtörvény 80-ik §-ának alkalmazásával.

Ismert tény továbbá az is, hogy minden vidék faorzóinak egy bizonyos piacuk van, a hol keletje van a lopott fának; ilyen piacok rendesen népesebb városok szoktak lenni, hova a lopott fát országos vagy heti vásárok alkalmával, vagy a hétnek

egy bizonyos napján viszik eladás végett. Ilyenkor azután kétszeres kárt okoznak, még pedig sokszor egy és ugyanazon erdőbirtokosnak, amennyiben nemcsak fáját lopják el, de ezenkívül még — főleg ha tömegesen jelennek meg — a faárakat is lenyomják, mert a munkát és idővesztéséget nem veszik számba és a fát potom áran kínálják, megelégedvén néha azzal is, ha a fuvar értéke megtérül.

Az ilyen üzérkedéssel ott találkozhatni leginkább, a hol gyakoriak az erdei kihágások. Ilyen esetekben, igaz, az illető közigazgatási bizottságok az erdőtvény 115. §-sa alapján kieszközölhetik, hogy a károsításnak kitett vidéken a feladási igazolványok használata kötelezővé tétessék, de miután az ellenőrzéssel külön közegeket nem szoktak megbizni, az egész ellenőrzés tulajdonképen abból áll, hogyha ily eladásra szánt fát tartalmazó szekérrel találkozik történetesen utközben egy erdőtiszt, erdőőr vagy csendőr, a szekér tulajdonosától az igazolvány előmutatását követelheti. Ezzel azonban a bajnak még nincs eleje véve, mert a legtöbb fatolvaj — kikerülődő az ilyen véletlen ellenőrzést — a fát éjjeli időben szállítja be, vagy pedig olyan elővigyázattal él, hogy minden akadályt sikerül kikerülnie. Ezért czélszerű és az ügy érdekében igen kívánatos, hogy azon városokban, melyekbe lopott fa szokott hozatni, a fapiacz ellenőrzését karhatalom igénybe vétele mellett koronként maguk az érdekelt erdőbirtokosok vagy erdőtisztok teljesítsék; annál is inkább, mert ha ez bizonyos meghatározott időszakokban történik, a czél már két-háromszori ismétlés után biztosan elérhető lesz.

Az erdővédelemnél igen fontos szerepe van továbbá az erdőőri kerületek czélszerű beosztásának. Minél gyakrabban járhatja be az erdőőr kerületét, annál kevesebb erdei kihágás fordulhat abban elő. Ebből ugyan az következne, hogy minél kisebb kerületek alakíttassanak, ez a rendszabály azonban a gyakorlatban már pénzügyi szempontokból sem vihető keresztül mindig és tényleg nem is szükséges azt keresztül vinni. Annyi azonban áll, hogy az erdőőri kerületek nagyságának megállapításánál első sorban a vidék népessége irányadó; különösen akkor, ha a szomszédos községek saját erdővel nem bírnak és a népnek különben is hajlama van a faorzásra. Könnyebben megőrizhető mindenesetre egy 6000—8000 holdnyi területű hegységi erdő, melynek közelében legfeljebb 1—2 falu van, mint egy 800 holdnyi erdő, ha az 5—5 község faorzói által látogattatik. Ilyen esetben különben csak másodsorban határoz a védkerület kiterjedése; sokkal fontosabb ennél az erdőőrök fekvése. Az erdőőr csak akkor lesz képes feladatának teljesen megfelelni, ha oly helyen van a lakása, hogy onnan kerületének bármely részébe és a nap bármely szakában könnyen és gyorsan eljuthat; mert ha egy-két órát kénytelen a védkerületig gyalogni és oda fáradtan érkezik, bizonyosan előbb pihenni fog és csak azután lát a dolga után; míg este ismét ennyivel korábban kell haza indulnia; ezt az időt pedig a faorzók meglesik és fel is tudják használni. Az erdőőrök lakhelyének megválasztásánál és az erdőőri lakok tervezésénél tehát ezekre kell különös tekintettel lenni.

Az erdei kártételek apasztásához nem csekély mérvben

járulhatunk hozzá azáltal is, ha ott, hol a kevésbé értékes fa- választékok, u. m.: száraz fa, galy, hulladékfa, stb. kicsinybeni elárúsítása eddig nem volt szokásban, ennek gyakorlását kieszközölni és a népet hozzá szoktatni igyekezünk. Nem tagadhatni ugyanis, hogy számosan vannak a fatolvajok között, a kik csupán azért mennek lopni, mert a szükséges fát helyben vagy nem, vagy csak sok utánjárással szerezhetik meg és így a lopásra mintegy rá vannak kényszerítve.

A kezelő tisztnek munkája a kis elárúsítással ugyan szaporodik, de annál kevesebb dolga van azután az erdei kihágásokkal; mert ha a felügyelet nem nehezített meg ezáltal, a kártételek kevesbedni fognak és az elárúsítás némi haszonnal is fog járni, a mellett, hogy az ilyen faanyagok eltávolítása az erdőre nézve is jó hatással lehet.

Az erdőtvény 146-ik §-ának az az intézkedése, hogy az erdőőri személyzetnek jogában áll a faorzónál talált mindazon eszközöket lefoglalni, melyeket a kihágás elkövetésénél használt, oly hatalommal ruházta tel az erdőőrt, melynek helyes alkalmazásával talán a legbiztosabban lehet a fatolvajokat az erdőtől elszoktatni.

Ha ugyanis mindazon esetekben, midőn a fatolvaj szekérrel éretik tetten, a szekér lovastul-mindenestül zálogként lefoglaltatik és máskülönb is a kártétel valószínű értékét erő zálog vétetik, a tetten ért kihágónak nem lesz sietősb dolga, minthogy lefoglalt tárgyait a megállapított kártérítési összeg lefizetése által — bármily nehezére esnek is a pénz megszerzése — kiválthassa és jövőre a faorzás kísérletétől bizonyára őrizkedni fog. Ez magában véve drasztikus módszer ugyan és mindenütt nem is alkalmazható, de kétségtelenül a leghatásosabb és igen hamar vezethet czéihez.

Az elősoroltakkal mindazon teendők, melyek az erdei kihágások kevesbitését czélozzák, még nincsenek kimerítve; soraimmal csupán azon körülményre szándékoztam a tisztelt szak társak figyelmét felhívni, hogy feladatunk nem áll csupán a különböző erdei kihágások kipuhatólásából — illetve megállapításából s azok szabályszerű letárgyaltatásából és a kártérítési összegek behajtásának előmozdításából és ellenőrzéséből, hanem legalább is szintoly fontos feladatunk a helyi szokások és viszonyoktól függő intézkedések által az erdei kihágások elkövetését, ha nem is teljesen megakadályozni, de a rendetkezésünkre álló eszközök segítségével legalább annyira a mennyire lehet, megnehezíteni. —

(Erdészeti lapok)

Kondor Vilmos.

A gyümölcsfa tenyésztésről.

Közöljük érdekességénél fogva az altenburgi kertészeti és gyümölcsészeti társulatnak arany szabályait, melyeket a gyümölcsenyésztésre összeállított, hogy olvasóink az ezekben foglalt elveket megismerjék.

„1. Magaslatokra főleg cseresznyét, alantasabb helyekre szilvát, északi és keleti lejtőkre almát, déli és nyugotira körtét kell ültetni. Valamennyi gyümölcsfa között legjobban kiállja a szárazságot a eseresnye, a nedvességet pedig a szilva.

2. Legjobb talaj gyümölcsösnek a nedves agyagos föld, melyben még gyümölcsfa sohasem volt. Az állandó talajvízes hely gyümölcsösnek nem való.

3. Őszszel tágas gödröket kell ásni, a melyekből a kihányott földet, de a gödröt is igen jó télen át trágyalével megöntözni. A fákat csak tavasszal kell azokba beültetni. *)

4. Soha sem kell a csemetéket házaló árusoktól beszerezni, hanem mindig oly faiskolákból kell azokat venni, hol biztosak vagyunk, hogy onnét csak egészséges, gazdag gyökerű és egyenes növesű fászkákat kapunk és olyanokat, melyeknek már legalább is egy-két éves koronájuk van.

5. A fajokot tekintettel a zordabb vagy melegebb fekvésre, valamint a talajnak nedvességi viszonyaira, szintén vigyázva kell kiszemelni.

6. A lágy magu gyümölcsfákat (alma és körte) rendszeren legalább is 10 méternyi távolságra kell ültetni egymástól; kezdetben lehet közjük meggy, barack vagy szilvafát is ültetni, melyek tenyészetüket már akkora rendszeren bevégzik, mikorra a gyümölcsfák koronája a teljes kiterjedést eléri.

7. Ültetés előtt a legerősebb gyökereket meg kell metszeni és iszappal bekenni. A metszési felületen előforduló barna szék rendszeren fagyásra szoktak mutatni. A rostgyökereket az ültetésnél nem szükséges eltávolítani.

8. Mielőtt a fa elültetetik, a karót akképen kell a földbe verni, hogy az egészen függőlegesen álljon; a gödröt pedig már az ültetés előtt jó $\frac{3}{4}$ részben kell a kihányott földdel feltölteni, mire a rost-gyökerek jól szétterjesztve s a földet csak lassan szorva azokra, a fáska gyökere be iszapolandó. A földet az ültetés után úgy kell eligazítani, hogy az ültetvény körül tányérforma mélyedés maradjon; friss trágyát soha sem szabad a gödröbe tenni.

9. Nagyon nedves, sekély talajnál előnyösebb a halomra való ültetés. Az ujonnan ültetett fánál nem szabad a gyökörönak oly mélyen jutnia, mint az a faiskolában állott és még a föld meg nem ülepedett, azt szorosan a karóhoz kötni nem tanácsos. Mélyen való ültetés nagy hiba.

10. A karónak nem szabad a fa koronáját érintenie és attól délnyugot felé kell állnia. — Még jobb ha a csemete két karó közt oly formán erősítették meg, hogy ezek a fászkát meg ne dörzsölhessék.

11. Tanácsos az elültetett fászkákat a tavaszi szelek ellen szalmával körül venni, a vadak kártékonyága ellen pedig őszszel szalonabörrel vagy mészoldattal bekenni; tuskével is körül lehet rakni.

12. Az alma-, körte- és cseresnyefákat az ültetésnél semmit, vagy csak igen keveset kell visszametszeni; csak a második évben ajánlatos a nagyobb mérvben visszametszés, különösen gyöngé hajlásoknál. Szilvaféléket 5—6 szemre kell visszametszeni.

13. Eleinte évenként később minden 2—3 évben szükséges őszszel a sűrűn álló és egymást keresztező hajlásokat kivágni. A száraz ágak minden évben eltávolítandók.

*) Nálunk az őszi ültetésnek igen sok híve van.

14. A törzsön és ágakon található mindennemű sérüléseket gondosan ki kell metszeni és famázzal bekenni, régiebb fánál a lehámlott helyek kátránnyal is bekenhetők. Csonka és beteges ágakat tőből kell levágni és a sebhelyet bekenni,

15. A mohát, zuzmot és elszáradt kérget vakaró vassal vagy aczél sodrony-kefével kell eltávolítani s a fatörzsöt s a fának vastagab ágait időként mészoldattal és szarvasmarhatrágyából álló keverékekkel kell bemázolni.

16. A fa kerületét porhanyón kell tartani és korhadt trágyával vagy pedig szinével befordított gyepel körül venni.

17. Űzőkös, rákos elfajulásoknál a kivágáson és betapasztáson kívül igen ajánlatos még a beteges helyeknek trágyalével és kali sóval vagy fahamuval való bekenési is.

18. A gyümölcsfákat erősebb faképződése végett tavasszal, a rügyeknek jobb kifejlése végett pedig július és augusztusban kell megtrágyázni és pedig higitott trágyalével. A trágyalevet a törzstől aránylagos távolságban gödrök vagy gyűrűforma árok által kell a gyökerekhez vezetni.

19. Elhalni látszó, régiebb gyümölcsfákat az ágaknak visszametszése által kell megifjítani. Régi fagödörbe ugyanazon fajta gyümölcsfát nem szabad ültetni.

20. A folyó oltó faviasz 40—50 gramm szeszen gyöngé tűz mellett kevert 250 gr. gyantából áll. A közönséges oltó viasz pedig 5 rész repce-olaj, 1 rész disznózsir, 1 rész terpentín, 1 rész kolofoniumból készül.

(Gazd. Néplap.)

A gyümölcsfa bemeszelése

nagyon hasznos lehet annak idején, különben azonban hátrányos. Kérdés tehát hogy mikor van annak ideje? A tapasztalatok és észleletek szerint akkor, midőn a fák elhullatják lombukat és a téli nyugalomra készülnek, mert akkor vonulnak a különféle rovarok is nyugalomba és köztük az a lepke is, mely a törzsön felmászik és a kéreg hasadékaiba rakja tojásait, melyekből aztán tavasszal veszedelmes hernyók kerülnek ki. Ha most már a törzsöt odáig, hol az elágazás kezdődik, bemeszeljük, akkor a lepkének útját megnehezítjük és fészkeit elzárjuk. Ezenkívül a mészréteg a fát az időjárás ellen is védi, mely célra a széles oldalon vastagabban kell a fát bemeszelni. — A gyümölcsfáknak tavasszal való bemeszelése hátrányos volna. Ekkor ugyanis a mészréteg nem védi meg a fát az ismeretes hangyafajtól, de elzárja kéreg lyukacsait, miáltal a levegőnek a törzsből való kiömlése és kívülről a törzsbe való behatolása nagyon megnehezítették, mi nagyon káros volna tavasszal a tenyészet legfőbb időszakában. Az őszi bemeszelésnél e hátrány nem áll be, mert a téli időjárás lassankint megszüadítja a fákat a mészrétegtől.

(M. F.)

A szőlőtörköly értékesítése.

A jelen takarmányszüké évben látjuk körülményesebben leírni a szőlőtörkölynek, mint takarmánynak való értékesítését, jóllehet, hogy évek előtt azt e lapok hasábján má-

röviden méltattuk, de a jót nem árt újból emlénkünkbe idézni annál is inkább, mivel a kisebb bortermelők nagyobb részt barmtenyésztéssel is foglalkoznak s így a törkölynek nagyobb hasznát vehetik, mint eddig, a midőn ugyanis azt vagy kidobták, vagy a szőlőbe hordatták, avagy egyszerűen a trágya közé kevertették. Lássuk tehát annak felhasználhatási módját.

A törköly mint takarmánypótlék kétféleképen használható fel; ugyan is: vagy nyersen, vagy főzve; ez utóbbi a benne levő szesznek lepárolása avagy egyszerűen vízben való megfőzése után.

A nyersen való alkalmazása nem igen ajánlatos, nem csak azért mert nehezen emésztik meg az állatok; hanem azért is, mivel a benne levő szesz kárba vesz, és ez az állatok egészségére nézve rossz hatással is van.

A ki nem főzött vörös borok törkölyénél még a tulságos borkötartalom is hátrányul szolgál, jölehet hogy az a fehér borok törkölyénél is — de kisebb mértékben — jelen van. Ugyanis a borkő a tehének ivarszerveire ingerlően hat, sőt az elvetélést is előidézheti; míg az igavonó marháknál is hasmenést idéz elő, ha azt nagyobb mennyiségben adjuk nekik; mi a fehér borok törkölyénél kisebb mértékben jó elő. Mindazonáltal, ha a bogycok a kocsányokról lemorzsolatnak, akkor a kocsányokat másnemű takarmánnyal keverve, igen előnyösen lehet felhasználni, különösen az igavonó állatoknál. Azonban ha valamely gazdaságban több kocsány készítették el, mint a mennyit föletetni lehet — mert egy-egy állatra 5—6 kiló számítható — akkor a fölösleget kádákba letaposva és kissé besózva eltartatni; de csakis néhány napig, mivel azután már erjedésbe megy és megsavanyodik, a mikor nem tanácsos azt a barmoknak adni. Még kevésbé lehet salicylsavval való konzerválás után használni; el lehet még tartani vízzel való leöntés által néhány napig.

A vízben kifőzött törkölynél a borkőnek nincs ugyan meg az a nagy hatása, mint a nyers törkölynél, és habár belőle több fordítható is takarmányozásra, még sokkal job az a szesztől lepárolva takarmánynak felhasználni.

A lepárolt vagyis a szesztől megszabadított törkölyből ha nem egészen is, de részben a borkő is eltávolítható és pedig olyformán, hogy az üstből a törkölyt kiszedve, annak az alján levő seprőnemű ülepedést nem szedjük a törköly közé, hanem a trágyára öntjük ki; mert az sok borkövet tartalmaz magában. Az ily lepárolt törkölyt az állatok könnyebben emésztik fel és nincs rájuk az a hatása, mint a melyet a borkőnél említettünk.

Az ily kifőzött törköly könnyebben és hosszabb ideig is eltartható; mert azt nyitott edénybe téve, csak vízzel kell leönteni, oly annyira, hogy a víz folyton fődje azt, s akkor hetekig eltartható. Az ily leöntött törköly nedvesen is föletethető, a nélkül hogy ártana, sőt ez még kevesebb borkövet tartalmaz magában, mint a le nem öntött, minthogy az róluk lemosódik.

Az etetésnél arra kel vigyázni, hogy melegen ne kerüljön az állatok elé; s ha a használata sürgős volna, akkor azt hideg vízzel való leöntés által kell meghűteni; az ily törkölyből lehet 8—10, sőt 14 kilot is egy nap alatt föletetni.

A lemorzolt törköly pedig, minthogy a kocsányból megfosztatott, nagyon sok magot tartalmaz magában, melyet tudvalevő, hogy a szarvasmarhák nem bírnak megemészteni, azért ezekből tanácsos a magot kiostátatni és azt a lovakkal vagy jusokkal föletetni, míg a visszamaradt szőlőhéjakat nagyobb mennyiségben lehet azután a szarvasmarhákkal föletetni a nélkül, hogy azokra bárminemű kivételes hatást gyakorolna; de mindenkor másnemű takarmánnyal keverve kell azt fölhasználni.

Ha a törkölyből annyi főzetnek ki, hogy az néhány nap alatt nem használható fel, akkor azt a következő módon is el lehet tartani. Ugyanis egy kádba szecskával lerétegezendő és az rétegenként sóval kissé meghintendő, elértegezés után pedig földdel és sárral jól letapostatik, hogy azáltal a levegőtől el legyen zárva; így néhány nappal tovább eltartható, mint a vízzel leöntött; megjegyzendő azonban, hogy etetés előtt — különösen a felső része — megnézendő, vajjon nem savanyodott-e meg, mert ekkor nem használható takarmánynak.

Nehogy azonban tulságos sokat kelljen a kádákba vízzel leöntve; vagy lesározva eltartani tanácsos a lefőzést úgy intézni. miszerint az időről-időre úgy osztassék be, mint a törkölyt etetésre felhasználni lehet. (Bor lapok.)

A szántóföldre hordott trágyának kezelése.

A mint a hideg idők beállanak, a fagy folytán az utak járhatóvá válnak, mindenfelé megkezdik a trágya kihordását. A trágya kihordásánál szabályul tekintsük, hogy a mint a trágya a szekérről lekerül, rögtön teregessük el és ne hagyjuk kupacokban. Ezelőtt még csak 50 évvel is jobbnak vélték a télen kihordott trágyát kupacokban hagyni és csak tavasszal teregetni szét, mert azt hitték, hogy a szétteregtetett trágyának ereje illan el. A negyvenes években kezdett azon nézet érvényre vergődni, hogy czélszerűbb a trágyát a kihordás után azonnal elteregetni, s azóta szabálylyá vált, hogy a télen kihordott trágyát rögtön szét kell teregetni. Ha ezt tenni elmulasztjuk, a trágya a kupacokban elszenesedik, a mit szabad szemmel is észrevehetünk.

Ha tavasszal az ily kupacokat megvizsgáljuk, azt fogjuk tapasztalni, hogy a felső réteg nem egyéb szalmánál. A benne volt alkatrészek részint elillantak, részint pedig az eső által az alsóbb rétegekbe mosattak; itt nagyobb melegség fejlődött, a minek folytán a trágya gyorsabban bomlik, sok értékes alkatrész elillan. Különösen ammoniak párolog el nagy mennyiségben. Ezenkívül, ha a trágya kupacokban hagyatik, akkor a velésben buja foltok fognak mutatkozni.

A trágya rögtön szétteregetésének következő előnyeit sorolhatjuk fel:

1. A talaj szétteregetett trágya alatt porhanyóvá lesz; még a legkötöttebb agyagtalaj is megporhanyul, ha télen át trágyával borított s az ily talaj tavasszal könnyebben munkálható.

2. Buja foltok nem fognak előfordulni; a trágya elosz-

lása egyenletesebb leend, sőt egyenletesebb, mintha a kihordás után azonnal alászántatott volna, mert a trágya rálapul a talaj felületére s a benne lévő alkatrészeket a hó (s eső feloldja s a talajba mossa. A trágya beszántásánál nem fog oly nagy baj lenni, ha a trágya szalmás része itt-ott a felületen marad, mert a feloldható alkatrészek nagy része már a talajba húzódott.

3. Azon alkatrészei a trágyának, a melyek növényi tápot képeznek, nem kevesbednek meg. A trágya mennyisége ugyan kevesebb lesz, (mint mindenféle szerves anyagé, ha hosszabb ideig érintkezik a levegővel és nedvességgel), de a tulajdonképeni trágyázó alkatrészek nem mennek veszendőbe, a mit a termés mennyisége is meg fog mutatni, mert ezen anyagokat a talaj absorbeálja.

Sok gazda azt állítja, hogy a trágya nagyobb hatást gyakorol, ha télen át széttergetetten hagyja, mintha késő ősszel hordatja ki s rögtön alászántja.

Vannak azonban esetek, amikor ezen eljárás nem alkalmazható. Igen lejtős földekről a sebes eső, a gyorsan olvadó hőtömegek könnyen lemoshatnák a széttergetetten hagyott trágyát, s ezért a rögtön alászántás leend helyén, úgyszintén a nedvesfekvésű földeknél is, mert tavasszal nagyon későn szikadnak fel, ha trágyával vannak beterítve.

Ha pedig nem lehet ily földeken a trágyát azonnal alászántani, akkor itt se szabad azt kis kupaczkokba rakni; inkább helyén leend azon eljárás, hogy a trágyát télen nagy kupaczkokba összerakják, lovak vagy ökrök által megtiportatják, földdel befedik, hogy így a trágya értékes alkatrészeinek felbomlását megakadályozzák és csak tavasszal, a vetés megkezdése előtt teregetik el és szántják alá a trágyát. (Gy. m.)

A pinczék fagymentessé tétele.

Oly pinczék, melyek nem elléggé mélyen fekszenek a földben, arra nézve, hogy biztosak lehetnének azoknak fagymentessége felől, a következő módon könnyen átalakíthatók teljesen fagymentesekké. A külső pinczefal körül belőlről még egy deszkafalat húzunk, úgy hogy 10—15 cmnyi tér maradjon a külső kőfal és a belső deszkafal között s ez üres tért aztán hamuval vagy fűrészporral kitöltjük. A pinczének elléggé magasnak kell lennie, hogy az ablakokat a földszinttel egyenlő magasságban lehessen kivágni, hogy elegendő világosság és levegő hatolhasson be. Ha az ablakok még ezen felül duplák is, a fagy nem hatolhat az ily módon épített pinczébe; e mellett még az az előnye is van, hogy nappal gyertyát gyújtani nem szükséges, elég világosság jutván be az ablakán. A mi pedig a ventilációt illeti azt is nagyon czélszerűen a következő módon lehet elérni: A ház kéményeinek egyike a pincze talajáig lesz vezetve, s a feákhez közel nyílással van ellátva, hogy azt ki lehessen tisztítani; egy másik nyíláson keresztül pedig egy cső van vezetve a külső pinczefalon át, melyen át a netalán felhalmozott zöldségtől származó ártalmas és kelemetlen gőzök elillannak, míg friss levegő betódulása az ajtóba vágott szelelő lyukon történik. A ketős ablak csak egy rázával is bírhat és

az üveg annak külső és belső keretére lehet erősítve; lehetne két rámat is használni, de az felesleges, mert az egyarányú tökéletesen megfelel a czélnek és mellette olcsóbb is. (F. G.)

Vetéspusztító hernyók.

A Székelyföldön a vetést erősen pusztító hernyókból néhányat beküldött Háromszék megye alispánja a kolozsmonostori gazdasági intézethez, honnan dr. Szaniszló Albert urtól a következő válasz érkezett:

A Háromszék megyéből hozzám juttatott hernyók az *Agrotis segetum* (Wintersaateule) nevű hamvas-szürke lepkének hernyói, a mely hernyókat a német *Erdräupe* néven nevez. Általános ismert hernyók ezek és hazánkban kisebb nagyobb kárt okozva, néha egész falvak vetéseit is elpusztítva, nem egyszer szerepeltek már.

Ezen hernyó az őszi vetésnek speciális ellensége. Nappal a föld göröngyei alatt húzza meg magát, éjjel pedig feljön a felszínre, megeszi a vetés zöldjét, néha pedig már az elvetett magvak tartalmát rágja ki, a mely esetben a vetés foltonként nem is kél ki. Nappal csak azou esetben mutatkozik ezen hernyó a föld felszínén, ha igen sok van, a mely esetben táplálék után keresgélve ide-oda jár. A hernyó augusztus, szeptember, október hónapokban szokott feltűnni, azontul már nem látjuk tovább azon évben; nem is tesz többé kárt, hanem lehúzódva a föld alatt, mint hernyó, tölti át a telet. Tavasszal felébred, még eszik is egy keveset, de mint kártevő ekkor számba nem jöhet, mert nemsokára bábbá alakul, egy hónap mulva pedig, mint ártalmatlan lepke jelenik meg.

A mondottak szerint ezen hernyóknak jelenleg panaszolt kártételei már vége felé járnak és nemsokára teljesen meg is szűnnek. Ez a „nemsokára“ azonban napok szerint meg nem határozható, mert itt az időjárás is határoz.

Mit lehet ellenük tenni? E kérdésre feleletem az, hogy: semmit. A szakkönyvek és szakértők ugyan, mint mindenütt, úgy itt is sok mindenfélét ajánlanak, de ellenszereik és eljárásaik részint gyakorlatilag kivihetetlenek, részint eredménytelenek, sőt nevetségesek.

A legfontosabb kérdés itt az: be lehet-e vetni a földet ez évben még egyszer? Erre határozott feleletem az: be lehet s annak bevetése határozottan ajánlható. Megjegyzem azonban, hogy annak lehetősége, miszerint ezen másodszori vetésben is esik talán egy kis kár, teljesen és biztossággal nem zárható ki. A hernyók kártékonykodása megszűnik ugyan most már néhány nap alatt, de azt a napot kalendáriom szerint pontosan megjelölni nem lehet. Azok, kik ott helyben laknak és figyelik a körülményeket, észre fogják venni, mikor kezd szűnni a veszedelem és a másodszori vetéssel lehetőleg a szerint kell alkalmazkodni.

Ismételtem tehát, hogy a másodszori vetés, ott a hol az első kiveszett, mindenesetre megteendő s az határozottan ajánlható.

K.-Monostor, 1886. október 27.

Dr. Szaniszló Albert s. k.,
tanár.

A gyepek kifagyásának meggátlása.

Gyakran megtörténik az, hogy egy őszzel még szép gyepek a tél által elpusztítottak, úgy, hogy nem marad más hátra, mint tavasszal ujonnan vetni. A gyepek kivészésének főleg két oka van: vagy az, hogy a fű őszzel igen hosszú maradt s ennek rothadása az egész pusztulást okozta vagy pedig az, hogy a gyepek téli takaróval nem voltak ellátva. Aki tehát azt akarja, hogy valamely gyepek térség tavasszal újra kizöldüljön, ne mulassza el a fűvet őszzel, a mely rövidre csak lehetséges, lekaszálni. Miután a levágott fű és falevelek legereblyéltettek, jó keverék trágyát kell a gyepekre hinteni vékony rétegben, úgy, hogy az egyes tövek közötti hézagok jól kitöltsenek, végül pedig az egészet le kell hengerezni vagy letaposni. Ezen hengerezést hosszas eső, vagy hóesés után ismételni szükséges. A víz folytán ugyanis az egyes tövek között üres hézagok képződnek, a tövek kiemelkednek s a fagy hatásának jobban ki lesznek téve. Ily kezelés mellett a gyepek teljes épségben fog kitélelni.

(M. G.)

Az istállói meleg befolyása.

Jó tenyésztés, táplálás és ápolás elengedhetetlen, ha az állattenyésztés és tartás terén sikert akarunk elérni és a legfontosabb tényezők egyike erre nézve a meleg istálló. A szarvasmarha ugyan kevésbé érzékeny a hideg iránt, mint a ló, de mégis 12—15°C-nál legjobban érzi magát és e mellett a takarmány kihasználása is a legkedvezőbb. Nem csak pusztán phrázis, de bebizonyított tény, hogy a meleg istálló = fél takarmány; természetesen nem szó szerint véve. A megejtett kísérletek ugyanis határozottan bizonyítják, hogy 10°C-on alul minden fokkal kevesebb 5—7%-al nagyobb takarmány fogyasztást igényelt; míg 10°C-on felül minden foknyi többletért, egészen 16°C-ig, 2—3%-al kevesebb takarmány fogy el. Jó melegű (10—15°C-nyi) istállóban azonos takarmányozással majdnem egyforma eredményt is lehet elérni; ha ellenben a marha fázik, akkor hideg napokon gyakran egy harmaddal, sőt felénnyel is többet eszik meg ugyanazon tétevény képesség mellett; mert az eledel egy nagy részének, a külső hőmérséklet által elvont meleg pótlására kell szolgálnia. Ha az állat hideg időben kellő takarmányt nem kap, saját testéből fogyaszt a meleg előállítására, télen át lesóványodik és júniusig is tengődik, míg ismét lábra kap. Azonban szem előtt kell tartani, hogy a túlságos meleg szintén ártalmas, úgy hogy 17—19°C-tól már óvakodni kell. Egy szóval itt is, mint megannyi más téren fő dolog: a helyes mértéket alkalmazni és megtartani. —

Megfagyva érkezett faesemények.

Az olcsó és könnyű közlekedés következtében sokszor igen messze vidékekről hozatunk gyümölcsfákat, és mivel az őszi ültetés az esetek legtöbbszörében sikeresebb, mint a tavaszi, ilyenkor a küldemény mindenkor ki van téve a megfagyás veszélyének, főleg akkor, ha a csomagolás felületesen lett végezve. Jó tehát tudnunk, hogy az ilyen megfagyottan érkezett csomagokat nem szabad mindjárt megérkezésük után kibontanunk, hanem

valamilyen fagymentes, hűvös kamarába vagy sajtóházba kell 6—8 napra tennünk, hogy ott lassan kiengedjenek és csak azután bonthatók fel. Sok esetben a lassu kiengedés folytán a fák nem lesznek semmi bajuk; holott ha megérkezésük után rögtön kibontjuk a csomagokat, már ott is fagyfoltok támadnak, hol azokat meleg kezünk érinti. Hogy szenvedtek-e a fák vagy azok gyökerei a fagytól, könnyen megtudható, ha a gyökereken és itt-ott a vesszők héján friss metszést teszünk és ha az rozsdás-vörös színt mutat, akkor a fák szenvedtek és pedig annál nagyobb mértékben, mentől inkább látszanak a fagy nyomai a fák vastagabb részein is. Ellenben, ha a szép fehér színű, akkor azoknak nagyobb bajuk nem történt. Mindenestre azonban az ültetésnél és az ültetés utáni időben is az ilyen fákat különös gondozásban kell részesíteni, mert ezek nehezen szedik magukat ismét össze, sőt az olyanok, melyeknek gyökerei egészen elfagyottaknak látszanak, elveszetteknek tekinthetők. (M. K.)

Az élő sertések hussulyat

Wagner lippei gazdasági tanár szerint a következő egyszerű és biztos módon lehet megállapítani: centiméteres szalaggal a fejcsigolyától pontosan a két fül között a hát végéig mérünk, — azaz odáig, hol a fark kezdődik és a talált centiméterek számát feljegyezzük. Ezután a sertés kerületekét mérjük meg szoroson az első lábak megett vagyis a háttól függélyesen lefelé és a két számot t. i. a hosszat és a kerületet egymással sokszorozzuk. Az ekként kapott összeget már most elosztjuk, még pedig 75-el, ha a sertés jól ki van hizlalva, 82-vel ha a hizás csak közepes, végre 89-el, ha a hizálás csak félig vagy tökéletlenül lett végrehajtva; a talált szám a hussulyt adja. Például a hossz 130 centiméter, a kerület 128, ez tesz $130 \times 128 = 16640$ -et. Feltéve, hogy a sertés jól volt hizlalva, akkor e számot 75-el kell osztani = 222, mi a hussulyt jelenti félkilókban, tehát az illető állatnak hussulya 111 kiló. Így eljárva könnyű lesz az eladási árt is megállapítani. Ajánljuk e módszer megkísérlését és igen örvendően, ha annak megbízhatóságáról t. olvasóinktól adatokat nyernénk. —

A fagyos répa etetése.

Ha a kérdés úgy állítatik fel, hogy általában lehet-e a fagyos répát lóval, szarvasmarhával vagy sertéssel feléltetni? habozás nélkül azt válaszolhatjuk, hogy igen, lehet. Nem áll példa nélkül az eset, hogy csontkeményre fagyott répán tartotta egy egy gazda a rideg marhát hosszabb ideig is, minden utóbj nélkül. Mindenestre azonban más kérdés, hogy minden állattal etethető-e az? Sokkal többször volt már káros hatással a fagyos répa etetése különösen kényesebb jószágokra, semhogy az elővigyázatot mellőzhetőnek mernék tartani. Nehéz volna szabályt mondani arra, hogy mily állattal, mily fokban lehetne fagyott répát etetni és mennyiben volna gazdaságos az ilyen etetés.

Általánosan mégis el lehet mondani, hogy az azon-mód csontkeményre fagyott répát sohasem kellene etetni. Nem egészen fagyottal, különösen ha azt előbb fellágyulni hagyjuk és

ép répával keverjük, minden marhát etethetünk; edzett gulyán nevelkedett tinókkal és fiatal sertésekkel tisztán is és akkor is, ha már erősebben, talán egészen át van fagyva. Ilyenkor már a kényesebb istálló jószággal és sertésekkel ne tessünk. Lovakkal legjobb egyáltalán csak ép répát etetni. — (G. L.)

Egerek pusztítása a méhesben.

Téli időszakban a méhészt fogondjai közé tartozik az egerek pusztítása. E célra a „Méhészeti lapok”-ban Pinkert József azt ajánlja, hogy minden közönséges kaptár alá 2—3 törökbuzaszemet kell tenni s hetenként vizsgálni vajon felemészítették-e az egerek ezen szemeket? és ha igen, akkor rögtön megmérgezett pirulát vagy egérfogót tenni helyökbé.

A kasok közé lehet továbbá több üres és szalmával kitömött kast rakni, ezek az egereknek kedves laktanyául szolgálnak és a mint észrevesszük hogy a szalma össze van rágyva és az eledel fel van emésztve, bizonyos, hogy az egerek a szalma közé fészkelődtek, ily esetben aztán az egeret az udvaron macska segítségével el lehet pusztítani.

A kaptárba egér csak akkor mehet be, ha a röplyuk 6 milliméternél magasabb. (Ki nagyobb röplyukat szeret, csináljon két ilyen közvetlenül egymás fölé, úgy az egér sohasem fér be.) Sok méhészt azonban követeli az egyszerű 1—2 centiméter magas röplyukat, pedig ekként téli időben mindenkor baja lesz az egerekkel.

Az egerek jelenlétét azonnal megismerheti a méhészt első tekintetre a röplyukon, ha arra figyel, hogy a röplyuk be van-e dugva? Ugyanis az egerek, ha valamely kaptárban laknak, a röplyukat azonnal szalma, széna, rongy, vagy más valamivel a hideg lég elzárása végett betömik. —

Fagyfoltok a fatörzseken.

Tavaszi nyíltával gyakran tapasztalható jelenség az, hogy az egészséges sima fatörzs déli részén sokszor 8—10 centiméter átmérőben és rendszeren köralakban a héj el van halva és lassan behorpad, melyből aztán, ha az magára hagyatják, a legtöbbször különböző betegségek támadnak. Ezek a behorpadások az úgynevezett fagyfoltok, melyek ekképp támadnak, hogy verőfényes téli napokon oly erővel lúz a nap a nedvességtől még barnább színt öltött héj egyes pontjaira, hogy az köralakban felolvad, mire éjjelre újra erősen megfagy és a fa körben való összehúzódása nagyobb, mint tengelye körül, minnek következtében a sejtzövet elszakadoz. Ezen bajt sokkal könnyebb megelőzni, mint orvosolni. Megelőzhető pedig egyszerűen az által, ha a fa törzsét ojtott méz, marhatrágya és vérből készült keverékkel bevonjuk, melynek világos színe megakadályozza a héjfelolvadást, másrészt pedig a törzsön magukat meghúzott kártékony állatokat is elpusztítja. Még nem késő; alkalmazzuk tehát. (M. K.)

A beteg hordók helyreállítása.

A borok lehuzása alkalmával az abból származó előnyt sokszor teljesen elrontja az a körülmény, hogy a hordó, melybe a bort lehuzzuk, nem tökéletesen egészséges. Ha már a must betöltésére is teljesen tiszta hordót kell használnunk, mennyivel inkább szükséges ez a már kiforrott bor lehuzásánál.

A hordók betegségei közt a leggyakoribb a meg savanyodás. — A megsavanyodott hordók a túlságosan gondatlan pincekezelésnek bizonyítékai. Jó kezelés mellett egyetlen savanyú hordónak sem szabad előfordulni. Ha mégis ilyen valamiképp előjő, égessük ki erősen, öblögessük ki hideg vízzel több ízben és édes vízzel forrázzuk ki. Ezután mossuk ki még néhányszor hideg vízzel, erősen kénezzük meg és jól dugaszoljuk be.

A levegő-íz akkor jó létre, ha a hordók sokáig a levegőn állanak, a nélkül, hogy előbb megkéneztettek és kellően begugaszoltattak volna. Azen hibán a hordónak többször derekas kiforrázása és forró új borral való kimosatása által lehet segíteni. A hordóforrázó vízhez sokan koriandrummagot, barack, izsop-majorána levelet, ürmet, gyömbért adnak. Az ily aromatikusan forrázó víznek csak felette rövid ideig szabad a hordóban lenni, mert másképp a hordó a fűszeres ízt magába veszi és a bornak átadja. Ily fűszeres forrázó vizeket csak oly hordókba kell tölteni, a melyekben gyenge bouquet nélküli borokat szándékozunk tartani, ezeknek jó, ha kevés fűszeríz is kapnak, A forrázó víznek sohasem szabad a hordóban meghűlni s a hordót a kiforrázás után azonnal hideg vízzel kell kiöblíteni.

A kiégetést a francziák minden hordónál alkalmazák; ez eljárás oly előnyököt biztosít, hogy mindenkinek lehet ezt ajánlani. A kiégetés a hordónak előzetes tökéletes kitisztítása után történik. A kiégetésre kozmamentes tiszta borszeszt alkalmaznak; a kozmás borszeszt csak ártalmas. A kozmaolaj ugyanis nem éget, hanem csak elillan, úgy, hogy a hordó elveszi a kellemetlen ízt. Kisebb hordóknál előveszünk egy vászon darabot, borszeszbe mártjuk s egy sodronyra erősítve az akonán át a hordóba nyújtjuk. Most meggyújtjuk a borszeszt és a vásznat a hordómélységnek egy harmadáig nyújtjuk be. A borszeszt tökéletes elége előtt a vásznat kihuzzuk, hogy ez is meg ne gyúljon, mert ekkor égett vászon szagot venne fel a hordó, ez pedig igen kellemetlen.

Az ajtóval ellátott nagyobb hordókba az ajtón át öntik be a borszeszt, egy seprővel szétzavarják és meggyújtják. Mihelyt a borszeszt elég az összegyűlt folyadékmaradékot eltávolítják és a hordót jól bedugaszolják. (B. L.)

Kereskedelmi muzeum Budapesten.

A földmívelés-, ipar- és kereskedelmi ministerium még ez év tavaszán elhatározta, hogy Budapesten kereskedelmi muzeumot állít fel, melynek célja: a) megismertetni a közönséggel mindazon kereskedelmi czikkeket, melyekben a hazai ipar versenyképes és kivitelre számíthat; b) megismertetni a hazai termelőkkel mindazon kereskedelmi czikkeket, melyek a

külföldön főleg a keleti országokban piacokra találhatnak; c) odahatni, hogy termelőink a bel- és külföldi szükséglet (időnkénti szállítások, verseny-ajánlatok stb.) felől mindenkor tájékozva és eleve értesítve legyenek.

S most midőn az igazgatóság Matlekovits Sándor államtitkár elnöksége alatt megalakult, nem szükséges hosszasan fejtegetnünk, hogy mily üdvös intézmény lép ez által életbe; elég ha hivatkozunk a tavalyi országos kiállításra, mely bemutatta a külföldnek, hogy mit tudunk produkálni, s felvilágosította hazai fogyasztó közönségünket affelől, hogy sok oly cikket, melyet külföldről drága pénzen vett, itt sokkal jutányosabban vásárolhat be.

A muzeum sokoldalú feladata mellett, működésének kiindulási pontjául, mint a legszükségesebbet: a hazai gyűjtemények felállítását választotta, melynek célja valamennyi belföldön előállított gyári-, kézi-, házi- és műipari-cikk, valamint az iparilag feldolgozott nyers anyagok és nyers termények állandó kiállításában a hazai termelésről lehetőleg tökéletes képet nyújtani s ez által a kelendőséget előmozdítani s az adás-vevést közvetíteni.

Az intézmény elvileg létesült, sikere függ az érdekeltek támogatásától, mi ugy a termelők, mint az államra nézve nagy fontossága. Mi csak méltányosan járunk el, midőn a kereskedelmi muzeumban való részvételt termelőiüknek ajánljuk, habár nem hallgathatjuk el azon óhajunkat, hogy tekintettel a nagy távolságra, Kolozsvárt is szeretnénk látni egy hasonló, bár kisebb mérvű intézményt.

Figyelemreméltó pályázat!

Pályázatot hirdet a közmunka és közlekedési miniszter egy különösen a gazdaközönség céljára szolgáló és a díjszabási visznyokban áttekintő tájékoztatást nyújtó munka kidolgozására. A munkának célja a termelő- és gazdaközönségnek könnyen érthető és áttekintést nyújtó modorban, valamint könnyen kezelhető formában tájékoztatást nyújtani mindazon díjszabási visznyokról, melynek ismerete reá nézve oly célból szükséges, hogy a fogyasztási piacokat a közvetítési költségek megtakarítása mellett áruival maga felkeresse; ennél fogva a munkának a díjszámításban adandó gyakorlati utmutatásokon kívül főleg az áruszállítási határozmányokat, a vámkezelési eljárást, továbbá az üzletszabályokból és az állategészségügyi rendszabályokból a szükséges tudnivalókat könnyen érthető népies nyelven, gyakorlati példákkal megvilágítva kell magában foglalnia s azonfelül a gazdaközönségre nézve fontosabb cikkeknek, mint pl. gabona, bor, póttakarmányok, szén, olaj, trágya, élő állatok s más hasonló, a termelőket első sorban érdeklő szállítványoknak a fontosabb piacokra szóló tarifáira nézve tájékoztató utmutatást kell nyújtania. A legjobbnak talált pályamű 100 azaz egyszáz drb cs. kir. arannyal fog jutalmaztatni, mi mellett a mű kiadási joga is a tulajdonosnak marad fentartva. A jutalomdíj csak a feladatot megoldó, abszolút értékű munkának fog kiadatni. — A pályamunkák idegen kézzel írva, tartalomjegyzékkel ellátva, bekötve, a pályázó nevet lepecsételt

borítékban tartalmazó, a pályaműhez ragasztott jelige alatt a közmunka és közlekedési m. kir. miniszteriumhoz czimzendők és 1887. évi május hó 1-ig bezárólag nyújtandók be; a későbbben benyújtott pályaművek figyelembe nem vétetnek. — A nem jutalmazott pályamunkák ugyanott az annak idején közzéteendő határidőben visszavehetők lesznek, mely határidő elmúltával az esetleg vissza nem vett pályamunkák a jeligés levélkével együtt megsemmisítettnek. A beérkező pályaművek megbirálása iránt a közmunka és közlekedési m. k. miniszterium fog intézkedni. —

Egyleti mozgalmak.

Választmányi ülés 1886 október 11-én.

Tartatott alelnök Szabó József elnöklété alatt, jelen voltak: Dr. Berde Áron, id. Bodor Pál, Bodor Antal, Reich Albert, Réti János, Sipos Gábor, Szenkovich Márton, Szentgyörgyi Lajos, Dr. Szentkirályi Ákos, Dr. Hintz György e. pénztárnok és Gamauf Vilmos e. titkár.

211. Az október 7-iki választmányi ülés jegyzőkönyve felolvasatván — a mai jegyzőkönyv hitelesítésére Réti János, Szenkovich Márton és Dr. Szentkirályi Ákos tagtársak kérettek fel.

212. Korizmics Antal atyja halála alkalmával kifejtett részvétiratunkért saját, valamint a család nevében köszönetet mond — tudomásul szolgál.

214. Szelnár József Korizmics László ravatalára rendelt koszorúról számláját beterjeszti — a kimutatott 41 frt utalványozva lett.

216. Kereskedelmi muzeum alapszabályait beküldi — lapban kivonatossan közlendő.

217. Közmunka és közlekedési miniszter 31654 sz. alatt terjedelmesen válaszol egyletünknek július hó 22-én 1024 sz. alatti felterjesztésére — választmány a magas leiratot köszönettel fogadta s az arra adandó válasz szövegét magában az ülésben megállapította. Ugy a leirat, mint a válasz tartalmilag az „Erdélyi Gazdá”-ban közlendő lesz.

218. Nagy-Szebeni katonai parancsnokság az 1886/7 évi kenyérszükséglet biztosításáról szóló ajánlati hirdetményét beküldi — lapban közölve lett.

219. Bécsi gazd. egylet 1909 sz. alatti átiratában az iránt keresi meg egyletünket, hogy a nálunk szokásos tenyészbika díjazások szabályzatát küldjük meg — erre nézve nálunk szabályzat ugyan nem létezik, de a tordai áll. bikatelep részére megvásárolni szokott tenyész állatok nagyobb ára a díjazást némileg pótolja, miről a t. társaság értesítendő lesz.

220. Pozsonyi gazdasági egylet az Első m. ált. biztosító társaság által alapított jégbiztosítási szövetkezetet pártolásra ajánlja — miután választmányunk e tárgyban már a múlt ülésben határozott, tudomásul szolgál.

221. Vasmegyei gazd. egylet a f. év szeptember hó 13 és 14-én Sárváron tartott vetőgép verseyről jelentését beküldi — a szakértelemmel összeállított jelentés köszönettel fogadtatott.

222. Lázár Pál „Talaj és növény művelő gépek és eszközök“ című könyvét pártolás végett megküldi — 1 példány beszerelve lett.

223. E. pénztárnok jelentése a júliusi-októberi időszakról, mely szerint bevétel volt 2544 forint 45 kr, kiadás 2432 forint 84 kr — tudomásul szolgál.

224. Dr. Berde Áron tagtárs trágyát óhajtván Szucságra hordatni, a vasuti igazgatósághoz intézendő kérvényét pártolni

kéri — választmány megbizsa az elnökséget, hogy a vasuti igazgatósághoz a tagtárs ur kérvényét pártolólalag terjessze fel.

Hitelesítik :
Réti János,
Szenkovich Márton.
Dr. Szentkirályi Ákos.

Szabó József,
egyleti alelnök.
Gamauf Vilmos
egyleti titkár.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

H I R D E T É S E K.

A magyar gazdatisztek és erdészek segélyegyesülete

ajánlja a t. cz. földbirtokos és bérlő uraknak állás-közvetítő-osztályánál bejelentett tagjait elhelyezésre. Az ez ügyben való felvilágosítások díjmentesek. Ügyvezetői iroda: Budapest, üllői-út köztelek 25. szám alatt.

Krocsák G. Emil,

(22—24.) (1.) e. ügyvezető.

ELADÓ MÖLLTHALI BIKÁK.

A fogarasi kir. ménesuradalom möllthali tenyésztéséből eredő 8 darab televér möllthali 1½ éves már tenyészkepes bika,

becsáron eladó.

Venni szándékozók akár személyesen, akár levél útján léphetnek alulirt igazgatósággal alkuba és az eladó állatokat Fogarason bármikor megsejmelhetik.

FOGARASI M. K. ÁLLAD.

18. (3—4.) MÉNESURADALOM IGAZGATÓSÁGA.

PIACZI ÁRAK.

A h e t i v á s á r		Gabona mérték	tisztá buza	elegy buza	rozs	árpa	gab	török-buza	100 kilo		1 köb-meter tüzifa	1 kilo marha-hús	
h o l y e	napja								széna	szalma			
k r a j c z á r o k b a n													
Budapest*	november	13	metermázsa	855	—	650	790	612	605	—	—	—	—
Brassó	november	12	hektoliter	520	310	300	320	180	320	190	130	240	28
Deés	november	9	"	580	480	420	—	280	460	680	340	320	26
Fogarás	november	12	"	500	400	300	—	180	350	300	200	210	28
Gyula-Fehérvár	november	6	"	550	450	375	—	270	290	250	200	260	36
Kézdi-Vásárhely	november	11	"	520	—	310	280	175	440	200	80	230	20
Kolozsvár	november	11	metermázsa	750	—	520	—	440	410	400	240	300	38
Maros-Vásárhely*	november	11	metermázsa	683	525	490	—	440	398	230	180	290	38
Nagy-Szeben	november	12	hektoliter	490	370	340	360	190	330	160	100	275	26—32
Nagy-Várad	november	9	"	540	415	366	316	212	310	320	140	380	44
Sepsi-Szent-György	november	8	"	510	460	300	250	170	310	300	125	125	24
Szász-Régen	november	11	"	500	425	310	250	160	310	310	200	260	28
Torda	november	7	"	525	350	350	300	160	250	300	30	238	24